

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

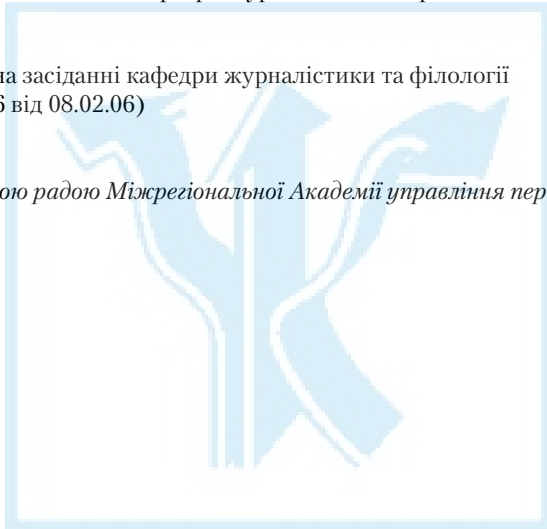
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА”
(для бакалаврів спеціальності “Журналістика”)

Київ 2006

Підготовлено викладачем кафедри журналістики та філології
В. В. Власовим

Затверджено на засіданні кафедри журналістики та філології
(протокол № 6 від 08.02.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Власов В. В. Навчальна програма дисципліни “Тележурналістика” (для бакалаврів спеціальності “Журналістика”). – К.: МАУП, 2006. – 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Тележурналістика”, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Тележурналістика” покликана розкрити основні принципи функціонування телебачення, дати відомості як з теорії тележурналістики, так і практики журналістської діяльності. У межах курсу вивчаються базові терміни телевізійної журналістики, історія становлення телебачення, жанрова система телемовлення, специфіка виражальних засобів телебачення та особливості операторської роботи і монтажу телепрограм.

Мета курсу “Тележурналістика” — ознайомити студентів з основними принципами і засадами діяльності сучасної телевізійної журналістики, виявити та обґрунтувати специфіку телебачення в системі ЗМІ, зокрема в сучасних умовах активного розвитку електронної комунікації, сформуванати у студентів уміння застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

За підсумками курсу студенти мають

знати:

- особливості телебачення в системі ЗМІ;
- специфіку сучасного етапу розвитку телемовлення;
- основні історичні етапи функціонування ТБ;
- жанрову систему телевізійної журналістики;
- виражальні засоби телебачення;
- особливості знімання та монтажу програм;
- принципи формування телевізійної аудиторії;

уміти:

- аналізувати та складати програмну сітку телемовлення;
- написати сценарій телепрограми;
- використовувати набуті знання у процесі створення якісного телевізійного продукту.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА”

№ пор.	Назви змістових модулів та тем
	Змістовий модуль 1. Тележурналістика у системі засобів масової комунікації
1	Телебачення в системі ЗМІ
2	Функції телебачення
3	Історія розвитку телемовлення
4	Телебачення як процес поширення інформації
5	Жанри телевізійної журналістики
	Змістовий модуль 2. Специфіка телебачення у сучасному медіа-просторі
6	Виразальні засоби телебачення
7	Типи комунікаторів на ТБ
8	Структура українського телевізійного простору
9	Аудиторія телебачення
	Змістовий модуль 3. Журналістська майстерність на телебаченні
10	Телевізійний сценарій
11	Операторська майстерність на телебаченні
12	Основи телемонтажу

ЗМІСТ
дисципліни
“ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА”

Змістовий модуль 1. Тележурналістика у системі засобів масової комунікації

Тема 1. Телебачення в системі ЗМІ

Вступ. Мета, завдання, предмет, структура курсу. Основні поняття, тенденції, напрями тележурналістики.

Телевізійна журналістика і масова інформація. Специфіка телебачення як різновиду засобів масової комунікації.

Особливості технічного постачання телевізійного сигналу (ефірне телебачення, кабельні мережі, супутникові телеканали). Програмна політика телеканалів. Розвиток громадського телемовлення. Телебачення як об'єкт культурології та соціології.

Література [1; 2; 8; 10; 12; 17; 18; 22]

Тема 2. Функції телебачення

Функції засобів масової інформації. Специфіка функціональної сфери телебачення в системі ЗМК. Типологія функцій телебачення.

Інформаційні функції телебачення. Соціальна група функцій: інтегративна, комунікаційна, організаторська, виховна, формування громадської думки. Культурно-просвітницькі функції: естетична, просвітницька, розважальна, рекреативна.

Вплив функцій ТБ на побудову сітки мовлення та форматування телеефіру. Функції телебачення та законодавча основа їх реалізації.

Література [1; 7; 8; 10; 12; 16–18; 22; 23]

Тема 3. Історія розвитку телемовлення

Основні етапи розвитку телевізійних технологій у світі. Відкриття радіо і кіно та їх вплив на появу телебачення. Експерименти П. Ніпкова, Б. Розінга та В. Зворикіна. Початки.

Історія тележурналістики (проблема періодизації). Становлення державного телемовлення в Україні. Розвиток телебачення у хрущовський період. Телебачення в період застою. Час перебудови та його вплив на телемовлення.

Державне і комерційне телемовлення незалежної України.

Історія розвитку українського недержавного телебачення. Причини та умови виникнення.

Література [1; 2; 5; 8; 10; 12; 17; 22; 24; 25]

Тема 4. Телебачення як процес поширення інформації

Основні ланки процесу мовлення та їх взаємодія. Поняття “цілі”, “засоби”, “результати” журналістської діяльності.

Сучасний підхід до терміна “інформація”; поняття телевізійної технології. Загальні відомості про інформаційну службу телеканалів. Соціальне призначення інформаційної служби. Сучасна структура інформаційної служби. Обсяги інформаційного мовлення. Планування роботи інформаційної служби. Відеосюжет як носій інформації.

ції. Інформаційний привід. Принципи інформаційної діяльності. Законодавчі аспекти роботи тележурналіста з інформацією.

Література [1; 7; 10; 12; 18; 20; 21; 23; 24]

Тема 5. Жанри телевізійної журналістики

Принципи визначення жанрів. Інформаційні, аналітичні, художні жанри. Нові жанри сучасного телебачення. Синкретизм тележанрів: причина та наслідки.

Види інформації в контексті телемовлення. Вимоги до новин на ТБ. Джерела інформації. Репортаж як ключовий жанр телемовлення. Новинний блок та особливості роботи над ним. Група аналітичних жанрів. Художньо-документальні жанри. Ігрові жанри сучасного телебачення.

Література [1; 6; 7; 10; 12; 17; 18; 21; 23; 24]

Змістовий модуль 2. Специфіка телебачення у сучасному медіа-просторі

Тема 6. Виразальні засоби телебачення

Особливості виразальних засобів ТБ у системі інших засобів масової інформації. Специфіка роботи журналіста з виразальними засобами телебачення. Своєрідність технічних стилетвірних засобів телебачення.

Аудіовізуальне мовлення. Різновиди екранного відображення дійсності. Телевізійна передача як комплекс технічних і художньо-творчих засобів.

Слово (людське мовлення) як важливий виразальний засіб телебачення. Монологічність та діалогічність мовлення. Мова і стиль відеоматеріалів (основні вимоги). Майстерність диктора і ведучого. Особливості роботи ведучого прямого ефіру.

Етапи роботи над телевізійним продуктом.

Література [1; 9; 10; 12–15; 17–19]

Тема 7. Типи комунікаторів на ТБ

Телевізійний комунікатор. Журналістські професії на телебаченні: автор телепрограми, літературний редактор, редактор-продюсер, сценарист, телерепортер, кореспондент, коментатор, оглядач, інтерв'юер, шоумен, модератор, телеведучий.

Специфіка роботи і роль журналіста у програмах різного типу. Причини виникнення поліпрофесій на телебаченні. Актуальність, основні тенденції та перспективи функціонування журналістських професій на телебаченні.

Література [1; 3; 4; 6; 7; 9; 10; 13; 17–20]

Тема 8. Структура українського телевізійного простору

Особливості функціонування сучасного українського телевізійного простору. Моделі національного мовлення: телебачення громадське (public service broadcasting) як західноєвропейська модель та комерційні телемережі як американська модель.

Центральні загальноукраїнські телеканали, їх форматна характеристика. Розвиток українського регіонального телебачення.

Телевізійна реклама.

Література [1; 6; 10; 12; 17; 18; 20; 24]

Тема 9. Аудиторія телебачення

Телевізійна аудиторія, її специфіка. Основні фактори впливу на телеаудиторію. Типологія телеаудиторії. Основні форми, принципи та методи її вивчення.

Література [1; 6; 10; 12; 17; 18; 20; 24; 27]

Змістовий модуль 3. Журналістська майстерність на телебаченні

Тема 10. Телевізійний сценарій

Сценарна майстерність. Загальне поняття про сценарій. Літературний сценарій. Сценарій у театрі, балеті, кіно. Телевізійний сценарій. Основні функції.

Телевізійний сценарій як літературна першооснова телепрограми. Значення сценарію для спрямування творчого процесу. Синтез інформативного та прогностичного елементів у сценарії. Види телевізійних сценаріїв. Сценарій у різних типах телевізійних програм. Робота сценариста до та після знімання.

Література [1; 7; 9; 10; 12; 15; 17; 18; 21]

Тема 11. Операторська майстерність на телебаченні

Основи телевізійної режисури та операторської майстерності. Значення операторської роботи на телебаченні.

Технічна складова операторської роботи. Відеокамера: функціональне призначення елементів управління. Вимоги до відеоряду. Головні правила відеознімання. Робота оператора з кадром. Основи композиції телевізійного кадру. План, ракурс, перспектива.

Література [1; 4; 7; 9; 10; 12; 15; 17; 26]

Тема 12. Основи телемонтажу

Телевізійний монтаж як важлива складова роботи сучасного телебачення. Основні принципи і вимоги до телемонтажу. Телемонтаж у різних жанрах тележурналістики.

Види телевізійного монтажу. Внутрішньокадровий монтаж. Панорама, рух камери. Монтажна фраза. Телемонтаж. Основи нелінійного монтажу. Монтажний план сюжету. Типи монтажу відеоряду. Запис кадрового тексту. Програма для телемонтажу. Спеціальні інструменти монтажу.

Література [1; 7; 9; 10; 12; 15; 17; 26]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Згідно із навчальним планом студенти мають виконати контрольну роботу. Номер варіанта контрольної роботи студент визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра номера залікової книжки “3”, то студент вибирає варіант 3.

Для послідовного і чіткого викладу матеріалу слід скласти план роботи.

Під час виконання роботи необхідно використовувати джерела, наведені у навчальній програмі і рекомендовані на лекціях, а також підручники, методичні посібники та нормативні акти, що відповідають темі роботи.

Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 20 сторінок формату А4. Контрольна робота має містити вступ, основну частину, висновки.

Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, зазначити дату виконання і поставити підпис.

Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студент допускається до іспиту (заліку).

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття “телебачення”, історія виникнення.
2. Поява та перші етапи функціонування світового телемовлення.
3. Вимоги до новин на телебаченні. Характерні риси новин.
4. Жанрова система телебачення, її специфіка.
5. Охарактеризуйте власний програмний продукт телеканалу “Алекс”.

Варіант 2

1. Телебачення в системі ЗМІ.
2. Історія українського телебачення.
3. Чинники, що підвищують цікавість телевізійних новин.
4. Синкретизм тележанрів: причини та наслідки.
5. Охарактеризуйте візуальний ряд телеканалу “1+1”.

Варіант 3

1. Напрями технічної модернізації телемовлення.
2. Історія комерційного телебачення України.
3. Джерела інформації на телебаченні.
4. Інформаційні жанри телемовлення.
5. Визначте аудиторію телеканалу “М1”.

Варіант 4

1. Класифікація функцій телебачення.
2. Перспективи розвитку українського регіонального телебачення.
3. Основні принципи і методи викладу новин на телебаченні.
4. Аналітичні жанри й типи програм у тележурналістиці.
5. Оцініть роботу інформаційної служби телеканалу “Запоріжжя”.

Варіант 5

1. Телебачення як процес поширення інформації.
2. Типологічні характеристики телемовлення.
3. Основні принципи викладу новин на телебаченні.

4. Художньо-документальні жанри на телебаченні.
5. Охарактеризуйте молодіжні програми на телеканалі “ICTV”.

Варіант 6

1. Структура українського телевізійного простору.
2. Особливості функціонування телебачення в радянський період.
3. “Ефірні” вимоги до телематеріалів.
4. Специфіка виражальних засобів ТБ у системі засобів масової інформації.
5. Оцініть роботу дикторів телеканалу “СТБ”.

Варіант 7

1. Типи комунікаторів на ТБ.
2. Реформування телебачення в перші роки незалежності України.
3. Ігрове телебачення.
4. Основні принципи телемонтажу.
5. Охарактеризуйте специфіку формату “5 каналу”.

Варіант 8

1. Поняття про телевізійний формат. Формат і аудиторія.
2. Історія запорізького телевізійного мовлення.
3. Сценарій як складова телепродукту.
4. Специфіка роботи журналіста у прямому ефірі.
5. З’ясуйте особливості роботи інформаційних служб на місцевих телеканалах.

Варіант 9

1. Різновиди екранного відображення дійсності.
2. Перспективи розвитку державного і громадського телебачення в Україні.
3. Основні типи телепередач.
4. Операторська майстерність і її складові.
5. Визначте особливості формату “Нового каналу”.

Варіант 10

1. Інформація в сучасному телепросторі.
2. Сучасне західне телебачення.
3. Новинний блок та особливості роботи над ним.
4. Специфіка технічних стилетвірних засобів ТБ.
5. Охарактеризуйте власний програмний продукт телеканалу “ТВ-5”.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет, мета, завдання курсу.
2. Поняття про телебачення.
3. Історія розвитку телебачення.
4. Функції телебачення.
5. Значення телебачення в житті суспільства.
6. Телебачення як складова культури.
7. Місце телебачення в системі ЗМІ.
8. Специфіка телебачення.
9. Телебачення як процес поширення інформації.
10. Основні ланки процесу мовлення та їх взаємодія.
11. Правові аспекти роботи на телебаченні.
12. Структура українського телевізійного простору.
13. Інформаційні телевізійні жанри.
14. Аналітичні жанри на телебаченні.
15. Палітра художніх жанрів.
16. Ігрове телебачення.
17. Нові телевізійні жанри, причини їх виникнення та наслідки.
18. Телевізійна передача як комплекс технічних і художньо-творчих засобів.
19. Класифікація телепрограм.
20. Драматургія рекламного кліпу.
21. Журналістські професії на телебаченні.
22. Специфіка роботи і роль журналіста у програмах різного типу.
23. Причини виникнення поліпрофесій на телебаченні.
24. Характеристика телевізійної аудиторії.
25. Загальне поняття про сценарій, його види.
26. Телевізійний сценарій. Основні функції.
27. Телевізійний сценарій як літературна першооснова телепрограми.
28. Етапи роботи над телевізійним сценарієм.
29. Редагування телевізійного сценарію.
30. Основи телевізійної режисури.
31. Основи операторської майстерності.
32. Робота оператора над кадром.
33. Композиційні особливості телевізійного кадру.
34. Особливості телемонтажу
35. Види телемонтажу.

36. Технічна складова роботи оператора і монтажера.
37. Способи технічного постачання телевізійного сигналу глядачеві (ефірне телебачення, кабельні мережі, супутникові телеканали).
38. Види телевізійних форматів.
39. Зарубіжні теорії телебачення як ЗМІ.
40. Перспективи розвитку телебачення.
41. Вплив філософії постмодернізму і теорії інформаційного суспільства на сучасні теорії засобів масової інформації.
42. Поняття “телебачення”, історія виникнення.
43. Специфіка функціонування телебачення на сучасному етапі.
44. Напрямами технічної модернізації телемовлення.
45. Система інформаційних функцій телемовлення.
46. Функції забезпечення соціального управління суспільством.
47. Культурно-просвітницькі функції телемовлення.
48. Становлення недержавного телемовлення в Україні.
49. Тенденції та перспективи розвитку українського телебачення.
50. Хрущовський період у розвитку ТБ.
51. ТБ у період застою.
52. Період перебудови та його вплив на інформаційне телемовлення.
53. Інформація у сучасному телепросторі.
54. Принципи інформаційної діяльності тележурналіста.
55. Законодавчі аспекти роботи тележурналіста з інформацією.
56. Вимоги до новин на ТБ. Характерні риси новин.
57. Чинники, що підвищують цікавість теленовин.
58. Джерела інформації в телевізійному мовленні.
59. Основні принципи викладу новин на ТБ.
60. Структура телевізійної новини.
61. Основні методи викладу теленовин.
62. Монотематичні і політематичні новини.
63. Виклад подієвої новини.
64. Новинний блок та особливості роботи над ним.
65. Особливості виражальних засобів ТБ у системі інших засобів масової інформації.
66. Слово (людське мовлення) як важливий виражальний засіб ТБ.
67. Специфіка технічних стилетвірних засобів ТБ.
68. Особливості мови ТБ.
69. Синхронність мовлення й сприйняття.
70. Норми мовлення та їх порушення.

71. Невербальні засоби мови: специфіка, принципи застосування.
72. Темп мовлення, сила звуку та висота тону на ТБ.
73. Інтонація голосу як засіб виразності мовлення.
74. Основні форми вивчення телеаудиторії.
75. Принципи наукового дослідження аудиторії ТБ.
76. Методи вивчення телеаудиторії.
77. Основні завдання інформаційної служби ТБ.
78. Права й обов'язки працівників інформаційної телеслужби.
79. Інформаційна служба ТБ: зарубіжна та вітчизняна модель.
80. Служба інформації у структурі державного та комерційного мовлення.
81. Специфіка роботи телеведучого.
82. Головні правила ведення прямого ефіру.
83. Основні вимоги до диктора і ведучого.
84. Всеукраїнське та регіональне телевізійне мовлення.
85. Виникнення медіа-холдингів та їх вплив на телепростір.
86. Державні телеканали: характеристика формату, жанрово-стильової палітри.
87. Характеристика українського регіонального телепростору.
88. Запорізьке регіональне телемовлення.
89. Державні регіональні телеканали в Запоріжжі.
90. Недержавні телеканали Запорізького регіону.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Багиров Э.* Очерки теории телевидения. — М.: Искусство, 1978.
2. *Бобчук Е.* Прямий ефір: з чого все починалось // Журналіст України. — 2001. — № 5.
3. *Бочаров Г.* Профессия – репортер // Комсомол. правда. — 1981. — 21 июня.
4. *Вольнец М.* Принципы работы телеоператора со светом. — М., 1997.
5. *Голядкин Н.* Краткий очерк становления и развития отечественного и зарубежного телевидения. — М., 1996.
6. *Голядкин Н.* Творческая телереклама. Из американского опыта. — М., 1998.
7. *Егоров В.* Терминологический словарь телевидения: Основные понятия и комментарии. — М., 1997.

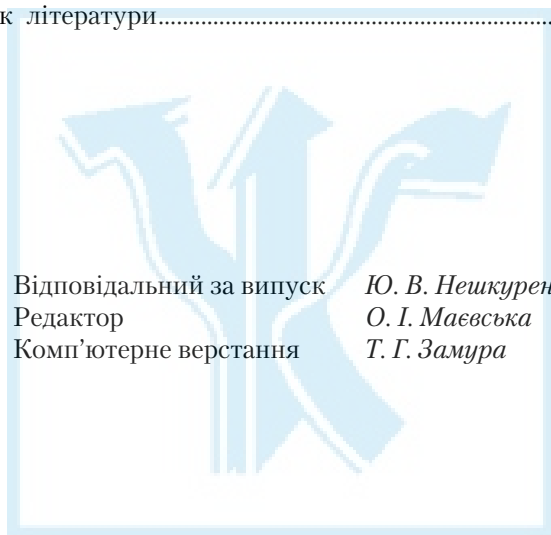
8. *Егоров В.* Телевидение между прошлым и будущим. — М., 1999.
9. *Ефимова Н.* Звуковое решение телевизионных программ: Учеб. пособие. — М., 1999.
10. *Ильин Р.* Основы телевидения. — М.: ВГИК, 1976.
11. *Канюка С., Ильяшенко М.* Тележурналистика: документальный фильм. — К., 1992.
12. *Кузнецов Г.* Так работают журналисты ТВ: Учеб. пособие. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 2000.
13. *Льюис Б.* Диктор телевидения. — М., 1973.
14. *Макарова С.* Техника речи: Учеб. пособие для дикторов телевидения и радиовещания. — М., 1995.
15. *Сенкевич М.* Культура телевизионной и радиоречи: Учеб. пособие. — М., 1996.
16. *Сучасна українська журналістика: Поняттєвий апарат / За ред. А. З. Москаленка.* — К., 1997.
17. *Телевизионная журналистика: Учебник.* — 2-е изд. — М.: Изд-во МГУ, 1998.
18. *Цвик В.* Телевидение: системные характеристики. — М., 1998.

Додаткова

19. *Авраамов Д.* Профессиональная этика журналиста. — М., 1999.
20. *Андрунас Е.* Информационная элита: корпорации и рынок новостей. — М., 1991.
21. *Браун Д., Файерстоун Ч., Мицкевич Е.* Теле-, радіоновини та меншини. — К., 1996.
22. *Бугрим В.* Нові телерадіокомунікації України й космічні орбіти україномовних програм // Роль вищих навчальних закладів (інституцій) у розвитку українознавства: Матеріали Першої міжнар. конф. — К., 1993.
23. *Буданцев Ю.* Теория и практика журналистики и массовых информационных процессов. — М., 1993.
24. *Гоядкин Н.* ТВ-информация в США. — М., 1995.
25. *Ламэй Крэг Л., Мицкевич Э., Файрстоун Ч.* Автономия телевидения и государство. — М., 1999.
26. *Техника и технология видеомонтажа: Учеб. пособие / Под ред. П. Олефиренко.* — М., 1999.
27. *Фомичева И.* Журналистика и аудитория. — М.: Изд-во МГУ, 1976.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Тележурналістика”	4
Зміст дисципліни “Тележурналістика”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	8
Варіанти контрольних робіт.....	9
Питання для самоконтролю	11
Список літератури.....	13

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Т. Г. Замура*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2597

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП